

คำกริยาในรูปคำกริยาวิเศษณ์ Деепричастие

ดร. สมศักดิ์ จันทร์สุกรี*

บทนำ

Деепричастие คือ คำกริยาในรูปคำกริยาวิเศษณ์ที่ทำหน้าที่เหมือนกริยาวิเศษณ์ซึ่งแสดงถึงการกระทำลำดับรองที่เกิดขึ้นพร้อมกับการกระทำหลักหรือแสดงถึงการกระทำลำดับรองที่เกิดขึ้นและเสร็จสิ้นสมบูรณ์ก่อนแล้วการกระทำหลักจึงเกิดขึ้นและเสร็จสิ้นต่อไป ลักษณะของคำกริยาและกริยาในรูปกริยาวิเศษณ์ สังเกตได้ดังนี้ คำกริยาในรูปที่ยังไม่ได้ผันจะมีตัวลงท้ายด้วย -ТЬ, -ТИ, -ЧЬ, ТЬСЯ ส่วน กริยาในรูปกริยาวิเศษณ์นั้นจะมีปัจจัยต่อไปนี้เสริมท้ายฐานคำกริยา คือ -Я, -а, -В, - ШИ, -ВШИ-СЬ

จากการที่ деепричастие เป็นเครื่องมือทางภาษาแบบหนึ่งที่ใช้ในการสื่อความหมายที่ได้ใจความ กระชับ ชัดเจน ไม่ใช่คำฟุ่มเฟือย แต่ไม่ค่อยเป็นที่นิยมใช้ในภาษาพูด ดังนั้น деепричастие จึงถูกใช้ในภาษาเขียนมากกว่าและเราจะพบ деепричастие ได้ในบทความวิชาการ บทความในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือแม้แต่ภาษาทอล์กโชว์ ป้ายประกาศต่างๆ ด้วยเหตุนี้การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ деепричастие ในภาษารัสเซียจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติที่เรียนภาษารัสเซียเป็นภาษาที่ 2

ประโยคที่มีการใช้ деепричастие ได้จะต้องมีประธานเป็นบุคคลคนเดียวกันหรือกลุ่มเดียวกัน กระทำกริยา 2 อย่างพร้อมกันหรือกระทำกริยาอย่างหนึ่งเสร็จสิ้นก่อนแล้วจึงกระทำกริยาอีกอย่างหนึ่งเสร็จสิ้นต่อไป และสิ่งสำคัญ คือ คำกริยาที่เปลี่ยนรูปเป็น деепричастие แล้วจะไม่มีการเปลี่ยนรูปอีกต่อไปและสามารถใช้ได้กับทุกกาลขึ้นอยู่กับคำกริยาในประโยคหลักนั้นจะแสดงการกระทำอยู่ในกาลใด

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เนื้อหา

ตามที่กล่าวไว้ในบทนำว่า **деепричастие** เป็นกริยาในรูปกริยาวิเศษณ์ซึ่งสร้างมาจากคำกริยาสมบูรณ์และกริยาไม่สมบูรณ์ นั้น การสร้าง **деепричастие** นั้น สามารถสร้างจากฐานคำกริยาในรูปปัจจุบันกาลหรืออดีตกาลก็ได้ขึ้นอยู่กับว่ากริยานั้นเป็นกริยาสมบูรณ์หรือกริยาไม่สมบูรณ์ และจะมีการเติมปัจจัยตรงท้ายฐานคำกริยานั้น ๆ เพื่อบ่งบอกถึงความเป็น **деепричастие** โดยทั่วไป การสร้าง **деепричастие** จากกริยาไม่สมบูรณ์ ส่วนใหญ่จะสร้างจากฐานคำกริยาในรูปปัจจุบันกาล โดยมีการเติมปัจจัย **-а(-я)** ลงที่ท้ายฐานคำกริยา ส่วนการสร้าง **деепричастие** จากกริยาสมบูรณ์นั้น จะสร้างจากฐานคำกริยาในรูปอดีตกาล โดยมีการเติมปัจจัย **-В/-ВШИ (СЬ)/ШИ** และ **(-а,-я)** กรณีที่สร้างมาจากฐานคำในรูปปัจจุบันกาลซึ่งเป็นตัวแปรของ **-В/-ВШИ (СЬ)/ШИ** ลงที่ท้ายฐานคำกริยา **деепричастие** ที่สร้างมาจากกริยาทั้งสองประเภทนี้สามารถใช้ได้กับทุกกาลขึ้นอยู่กับคำกริยาในประโยคหลักนั้นจะแสดงการกระทำอยู่ในกาลใด

วิธีการสร้าง **деепричастие**

การสร้าง **деепричастие** จากกริยาไม่สมบูรณ์ หรือ **деепричастие несовершенного вида** มีหลักการสร้างดังนี้

1. สร้างจากฐานคำกริยาในรูปปัจจุบัน (**основа настоящего времени**) โดยการผันคำกริยาในรูปปัจจุบันกาลตามประธาน บุรุษที่ 3 พหูพจน์ (**ОНИ**) หลังจากนั้นตัดตัวลงท้ายคำกริยาในรูปปัจจุบันกาล บุรุษที่ 3 พหูพจน์ (**-ЮТ, -УТ, -ЯТ, -АТ**) ออกแล้วเติมปัจจัย **-Я-** ในกรณีที่ฐานคำกริยาในรูปปัจจุบันลงท้ายด้วยพยัญชนะ **Ж, Ч, Ш, Щ** ให้เติมปัจจัย **-а-** ในกรณีที่กริยาไม่สมบูรณ์นั้นลงท้ายด้วย **постфикс -ся** เมื่ออยู่หลังปัจจัย **-а-** หรือ **-я-** จะเปลี่ยนรูปเป็น **-сь**

คำกริยาในรูปที่ยังไม่ผัน	ฐานกริยาในรูปปัจจุบันกาล	деепричастие
читать	→ чита <u>ю</u> т	→ чита <u>я</u>
идти	→ ид <u>у</u> т	→ ид <u>я</u>
учить	→ уч <u>а</u> т	→ уч <u>а</u>
слышать	→ слыш <u>а</u> т	→ слыш <u>а</u>
ложиться	→ лож <u>а</u> т <u>ся</u>	→ лож <u>а</u> с <u>ь</u>
находиться	→ наход <u>я</u> т <u>ся</u>	→ наход <u>я</u> с <u>ь</u>
рисовать	→ рис <u>у</u> ют	→ рис <u>у</u> я
танцевать	→ танц <u>у</u> ют	→ танц <u>у</u> я
чувствовать	→ чувств <u>у</u> ют	→ чувств <u>у</u> я
существовать	→ существ <u>у</u> ют	→ существ <u>у</u> я
пользоваться	→ польз <u>у</u> ются	→ польз <u>у</u> ясь

2. สร้างจากคำกริยาในรูปที่ยังไม่ได้ผัน (основа инфинитива) กริยาไม่สมบูรณ์ บางคำสามารถนำมาสร้าง деепричастие ได้ โดยสร้างจากกริยาในรูปที่ยังไม่ได้ผัน กริยาในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นคำกริยาที่ลงท้ายด้วยปัจจัย -ава- ในกรณีนี้ให้ตัด -ТЬ ออก แล้วเติมปัจจัย -Я- เช่น

ฐานคำกริยาในรูปที่ยังไม่ผัน	деепричастие
созда <u>в</u> ать	→ созда <u>в</u> ая
вста <u>в</u> ать	→ вста <u>в</u> ая
да <u>в</u> ать	→ да <u>в</u> ая
прода <u>в</u> ать	→ прода <u>в</u> ая
переда <u>в</u> ать	→ переда <u>в</u> ая
уста <u>в</u> ать	→ уста <u>в</u> ая
позна <u>в</u> ать	→ позна <u>в</u> ая
призна <u>в</u> ать	→ призна <u>в</u> ая เป็นต้น

деепричастие ที่สร้างมาจากกริยาไม่สมบูรณ์ ตามปกติจะบ่งบอกถึงเหตุการณ์ หรือการกระทำใดการกระทำหนึ่งเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน โดยที่ деепричастие จะแสดงถึง การกระทำลำดับรองที่เกิดขึ้นในขณะเดียวกันกับการกระทำหลัก ประธานในประโยคประเภทนี้ จะต้องเป็นบุคลลคนเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (ประโยคตัวอย่างที่อยู่ในวงเล็บคือประโยคที่ใช้ใน ภาษาพูด)

- Придя на работу, сотрудники включили компьютеры.
(сотрудники пришли на работу и включили компьютеры.)

ขณะที่เข้ามาในที่ทำงาน พนักงานก็ได้เปิดเครื่องคอมพิวเตอร์

- Войдя в гостиницу, туристы показали ваучеры.
(Когда туристы вошли в гостиницу, они показали ваучеры.)

ในขณะที่ก้าวเข้ามาในโรงแรม นักท่องเที่ยวได้แสดงใบจองโรงแรม

- Обедая, Нина всё время смотрела на часы.
(Когда Нина обедала, она всё время смотрела на часы.)

ในขณะที่รับประทานอาหารกลางวัน นินาก็ดูนาฬิกาตลอดเวลา

- Читая книгу, Андрей слушает музыку.
(Когда Андрей читает книгу, он слушает музыку.)

ในขณะที่อ่านหนังสือ อันเดรย์ก็ฟังเพลงไปด้วย

นอกจากที่กล่าวมาแล้วนั้น มีคำกริยาไม่สมบูรณ์จำนวนไม่น้อยที่ไม่สามารถสร้าง **деепричастие** ได้ ส่วนใหญ่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. คำกริยาไม่สมบูรณ์ ที่ในฐานคำกริยาในรูปปัจจุบันไม่มีสระ เช่น **ждать – ждут, лгать – лгут, врать – врут, пить – пьют, бить – бьют** เป็นต้น
2. คำกริยาที่มีการสับเปลี่ยนพยัญชนะในฐานคำกริยาจากเดิมเป็น พยัญชนะประเภท **ш, ж, п** (พยัญชนะที่ออกเสียงโดยใช้ริมฝีปาก) เช่น **вязать – вяжут, казаться – кажутся, писать – пишут, сыпать – сыпят**
3. คำกริยาที่ลงท้ายด้วย **-чь** เช่น **беречь, мочь, печь, жечь**
4. คำกริยาไม่สมบูรณ์ ที่มีปัจจัย (суффикс) **-ну(ть)** : **гибнуть, зябнуть, мерзнуть, сохнуть**
5. คำกริยา : **бежать, гнать, звать, лезть, петь, хотеть**

ส่วนคำกริยาไม่สมบูรณ์กลุ่มที่สร้าง **деепричастие** แล้วมีปัจจัย **-учи/-ючи** เช่น **едучи, играючи, сидючи, глядючи** มีการใช้แต่ไม่แพร่หลาย ส่วนใหญ่พบในเอกสารเก่า หรือในบทกวีพื้นเมือง

การสร้าง **деепричастие** จากกริยาสมบูรณ์ (**деепричастие совершенного вида**) มีหลักการสร้างดังนี้

1. สร้างจากฐานกริยาในรูปอดีตกาล โดยตัด **-л** แล้วเติมปัจจัย **-в** สำหรับฐานคำกริยาที่ลงท้ายด้วยสระ เช่น

คำกริยาในรูปที่ยังไม่ผัน	ฐานกริยาในรูปอดีตกาล	деепричастие
прочита-ть	→ прочита <u>л</u>	→ прочита <u>в</u>
написа-ть	→ написа <u>л</u>	→ написа <u>в</u>
купи-ть	→ купи <u>л</u>	→ купи <u>в</u>
вылете-ть	→ вылетел <u>л</u>	→ вылетев <u>л</u>

ในกรณีที่ฐานคำกริยาสมบูรณ์ในรูปอดีตกาล มี **ПОСТФИКС -ся** ให้ตัด **-Л** ออกแล้ว
เติมปัจจัย **-ВШИ-** ส่วน **ПОСТФИКС -ся** จะเปลี่ยนรูปเป็น **- СЬ (-ВШИ- + - СЬ)** เช่น

ฐานคำกริยาในรูปที่ยังไม่ผัน	ฐานกริยาในรูปอดีตกาล	деепричастие
позанима <u>т</u> - <u>ть-ся</u>	→ позанима- л - <u>ся</u>	→ позанима <u>в</u> <u>ш</u> <u>и</u> <u>сь</u>
верну <u>т</u> - <u>ть-ся</u>	→ верну- л - <u>ся</u>	→ верну <u>в</u> <u>ш</u> <u>и</u> <u>сь</u>
испорти <u>т</u> - <u>ть-ся</u>	→ верну- л - <u>ся</u>	→ испортив <u>ш</u> <u>и</u> <u>сь</u>

2. สร้างจากฐานคำกริยาในรูปอดีตกาล ในกรณีที่คำกริยาสมบูรณ์ นั้นกระจายในรูปอดีต
กาลแล้วไม่ลงท้ายด้วยปัจจัย **-Л** แต่ลงท้ายด้วยพยัญชนะอื่น ให้เติมปัจจัย **-ШИ-** เช่น

คำกริยาในรูปที่ยังไม่ผัน	ฐานคำกริยาในรูปอดีต	деепричастие
умер <u>т</u>	→ умер	→ умер <u>ш</u> <u>и</u>
смо <u>ч</u>	→ смо <u>г</u>	→ смо <u>г</u> <u>ш</u> <u>и</u>
поги <u>б</u> нуть	→ поги <u>б</u>	→ поги <u>б</u> <u>ш</u> <u>и</u>

3. มีคำกริยาสมบูรณ์จำนวนไม่น้อยซึ่งส่วนใหญ่เป็นคำกริยาเคลื่อนที่ที่มีปัจจัย
деепричастие -а/-я คล้ายกับปัจจัยที่ใช้กับคำกริยาไม่สมบูรณ์ และมีวิธีสร้าง
деепричастие ก็คล้ายกับการสร้าง **деепричастие** ของคำกริยาไม่สมบูรณ์

คำกริยาที่ยังไม่ได้ผัน	ฐานกริยาในรูปปัจจุบันกาล	деепричастие
при <u>й</u> ти	→ прид <u>у</u> т	→ прид <u>я</u>
унес <u>т</u>	→ унес <u>у</u> т	→ унес <u>я</u>
перевес <u>т</u>	→ перевед <u>у</u> т	→ перевед <u>я</u>
уй <u>т</u>	→ уйд <u>у</u> т	→ уйд <u>я</u>
вой <u>т</u>	→ войд <u>у</u> т	→ войд <u>я</u>
подой <u>т</u>	→ подод <u>у</u> т	→ подод <u>я</u>
принес <u>т</u>	→ принес <u>у</u> т	→ принес <u>я</u>

полюбить	→	полюб <u>ят</u>	→	полюб <u>я</u>
наклонить	→	наклон <u>ят</u>	→	наклон <u>я</u>
сложить	→	слож <u>ат</u>	→	слож <u>а</u>

деепричастие ที่สร้างมาจากกริยาสมบูรณ์ จะแสดงถึงการกระทำที่เกิดขึ้นก่อน แล้วจบลง หลังจากนั้นจึงเกิดการกระทำใหม่ที่เกิดขึ้นและจบลงตามมา ซึ่งการกระทำแต่ละการกระทำนั้นเกิดขึ้นในเวลาต่อเนื่องกัน ตัวอย่างต่อไปนี้ (ประโยคตัวอย่างที่อยู่ในวงเล็บคือประโยคที่ใช้ในภาษาพูด) เช่น

- Прочитав лекцию, преподаватель пошёл на собрание.
(Когда преподаватель прочитал лекцию, он пошёл на собрание.)

เมื่ออ่านบรรยายเสร็จแล้ว อาจารย์ได้ออกไปที่ประชุม

- Купив продукты, мама пошла домой.
(Мама купила продукты и пошла домой.)

เมื่อซื้ออาหารเสร็จแล้ว แม่ก็กลับบ้าน

- Нарисовав портрет женщины, художник решил его продать одному туристу.
(Когда художник нарисовал портрет женщины, он решил продать его одному туристу.)

เมื่อเขียนภาพผู้หญิงเสร็จแล้ว จิตรกรได้ตัดสินใจขายมันให้กับนักท่องเที่ยวคนหนึ่ง

นอกจากนี้ มี **деепричастие** จำนวนหนึ่งที่สูญเสียหน้าที่และความหมายของการเป็น **деепричастие** แล้วเปลี่ยนไปทำหน้าที่อื่น เช่น ทำหน้าที่เป็นวิเศษณ์ คือ ประเภคคำว่า «стоя», «сидя», «лёжа», «идя», «молча» และ другие ทำหน้าที่เป็นบุพบท คือ ประเภคคำว่า **благодаря, спустя, หรือทำหน้าที่เป็น สันธาน คือ ประเภคคำว่า несмотря на ..., невзирая на ... เป็นต้น**

ตัวอย่างการเปรียบเทียบประโยคที่มี *деепричастие* และ *деепричастие* ที่ทำหน้าที่คล้ายคำวิเศษณ์ ตามลำดับ

- Преподаватель читает лекцию *стоя*.
อาจารย์ยืนอ่านบรรยาย
- Преподаватель читает лекцию, стоя на трибуне.
อาจารย์อ่านบรรยายและยืนอยู่บนโพเดียม
- Папа читает газету *лёжа*.
พ่อนอนอ่านหนังสือพิมพ์
- Папа читает газету, лежа на диване.
พ่ออ่านหนังสือพิมพ์และนอนบนโซฟา
- Мой брат будет читать роман *сидя*.
น้องชายของฉันจะนั่งอ่านนวนิยาย
- Мой брат будет читать роман, *сидя на кресле*.
น้องชายของฉันจะอ่านนวนิยายและนั่งบนเก้าอี้

ส่วนใหญ่ประโยคที่มีกริยาในรูป *деепричастие* จะตอบคำถามหลักๆ ต่อไปนี้

Когда?

1. Что делала Анна, изучая лингвистику в университете?
ตอนที่เรียนภาษาศาสตร์อันนาทำอะไร
- Изучая лингвистику в университете, Анна часто ходила в библиотеку.
ตอนที่เรียนภาษาศาสตร์ อันนาได้เข้าห้องสมุดเป็นประจำ
2. Что будет делать Нина, живя на севере Таиланда?
นินาจะทำอะไรเวลาที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของไทย

- Живя на севере Таиланда, Нина будет знакомиться с местной культурой.

เวลาที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของไทย นี่น่าจะทำความรู้จักกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

3. Что делал Антон, передав записку?

อันโตนทำอะไรหลังจากที่ได้ส่งข้อความแล้ว

- Передав записку, он отошёл в сторону.

เมื่อส่งข้อความแล้วเขาได้เดินออกไปทางอื่น

Как?

1. Каким образом обедали дети? เด็กๆ ทานข้าวกลางวันกันแบบไหน

- Дети обедали стоя. เด็กๆ ยืนทานอาหารกลางวัน

2. Каким образом смотрит телевизор ваш папа?

พ่อของคุณดูทีวีในลักษณะใด

- Мой папа смотрит телевизор лежа.

พ่อของฉันทนอนดูทีวี

Почему?

1. При каком условии студент не закончит

университет? เพราะเหตุใดนักศึกษาจึงจะเรียนไม่จบมหาวิทยาลัย

- Не написав дипломную работу, студент не закончит

университет. นักศึกษาจะเรียนไม่จบมหาวิทยาลัยหากเขียนวิทยานิพนธ์ไม่เสร็จ

2. При каком условии Антон не может смотреть

мультими? เพราะเหตุใดอันโตนจึงจะดูการ์ตูนไม่ได้

- Не поужинав, Антон не может смотреть мультими.

อันโตนจะดูการ์ตูนไม่ได้ถ้ายังไม่ได้อาหารเย็น

จากลักษณะของประโยคที่ใช้กริยาไม่สมบูรณ์เปลี่ยนรูปเป็น **деепричастие** ซึ่งทำหน้าที่เป็นกริยาวิเศษณ์จะแสดงถึงการกระทำ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ลำดับรองที่เกิดขึ้นในขณะเดียวกันกับการกระทำหลัก แต่ละเหตุการณ์หรือการกระทำทั้งสองเหตุการณ์ยังไม่จบลง และประโยคที่ใช้กริยาสมบูรณ์เปลี่ยนรูปเป็น **деепричастие** นั้น **деепричастие** จะทำหน้าที่เป็นกริยาวิเศษณ์ที่สามารถแสดงถึงการกระทำ เหตุการณ์หรือสถานการณ์สองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่พร้อมกัน เหตุการณ์ลำดับรองหรือการกระทำลำดับรองต้องเกิดขึ้นและเสร็จสิ้นสมบูรณ์ก่อนแล้วการกระทำหลักจึงเกิดขึ้นและเสร็จสิ้นต่อไป

สรุป

การเปลี่ยนกริยาให้เป็น **деепричастие** นั้น ไม่สามารถเปลี่ยนจากทุกคำกริยาได้ แต่เมื่อใดก็ตามที่กริยาเปลี่ยนรูปเป็น **деепричастие** แล้ว สามารถใช้ได้กับทุกกาล (อดีต ปัจจุบัน อนาคต) ขึ้นอยู่กับคำกริยาในประโยคหลักนั้นจะแสดงการกระทำอยู่ในกาลใดที่สำคัญ **деепричастие** ไม่มีการเปลี่ยนรูปและยังคงความหมายเดิมของคำกริยานั้นไว้

ประโยคที่มี **деепричастие** จะตอบคำถามหลัก ๆ ต่อไปนี้

Когда? Живя в Москве, Соммай часто ходил на Красную площадь.

(Когда Соммай жил в Москве, он часто ходил на Красную площадь.)

Как? Мой сын завтракал стоя.

(Мой сын стоял и завтракал)

Почему? Заболев, Мария не пошла на урок.

(Мария не пошла на урок, потому что заболела.)

บรรณานุกรม

1. [Ахманова О. С.](#) Именной (2007) Словарь лингвистических терминов. -Изд. 4-е, стереотипное. Москва: КомКнига. 576 с.
2. Ярцева В.Н. и другие (1990). Лингвистический энциклопедический словарь. Москва: советская энциклопедия. 128
3. Антонова В.Е., Нахабина М.М., Толстых А.А. (2006). Дорога в Россию. Учебник русского языка (первый уровень -II). Санкт-Петербург: Златоуст. 25-29
4. Новикова Л.А. (2003). Современный русский язык. Санкт – Петербург , Москва, Краснодар: Лань. 564 - 571
5. Jack E. Franke (2004). The big silver of Russian verbs: 555 fully conjugated verbs. New York: McGraw-Hill.
6. Шведова Н.Ю. и другие (1980). Русская грамматика. Том I. Москва: Наука. 672-674